

**BREDENE-WZC
WACKERBOUT**

**2016F146
Archeologienota
DEEL3 : Programma van
Maatregelen**

Pieter LALOO

Project:

Bredene WZC Wackerbout

Opdrachtgever:

VK STUDIO burg. CVBA
Brugsesteenweg 210
B-8800 Roeselare
Btw BE0477.809.231

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Pieter LALOO

© 2016 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoudstabel

Inleiding

DEEL 3 : Programma van maatregelen

INLEIDING

Het OCMW van Bredene wenst het woon- en zorgcentrum Wackerbout, gelegen aan de het kruispunt van de Vloedstraat en de Duinenstraat, te vernieuwen en uit breiden. Hiervoor wordt het huidige gebouw afgebroken en komt er een nieuwbouw op dezelfde locatie en op de aangrenzende weide. De kadastrale percelen beslaan samen ca. 1,7ha, hiervan is 0,4ha momenteel onbebouwd (weide). Op dit stuk zullen bodemingrijpende werken plaats vinden van ca. 1800m² voor de nieuwbouw en ca. 865m² voor de aanleg van een nieuwe weg en parking. Daarnaast wordt ook een groenzone ingericht rond de nieuwbouw.

GATE werd door VK Architects & Engineers aangesteld om deze archeologienota door middel van een bureauonderzoek op te maken. Gezien de gronden momenteel deels bebouwd en deels in bruikleen zijn, is het momenteel niet mogelijk om een vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren, daarom dat hier gebruik wordt gemaakt van de uitzonderingsprocedure waarbij een archeologienota op basis van een bureauonderzoek wordt opgemaakt en indien noodzakelijk een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem wordt geadviseerd.

DEEL 3: Programma van maatregelen

1. Gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen

Uit het bureauonderzoek kwam naar voor dat dit onderzoeksterrein interessante perspectieven bood voor de mens vanaf de volle tot late middeleeuwen. De nabijheid van gekende vindplaatsen maakt het bovendien aannemelijk dat vondsten uit deze periode meer kans maken om aangetroffen te worden. Op 250m ten zuidwesten van het projectgebied werd begin 2016 een opgraving uitgevoerd van een volmiddeleeuwse vindplaats die zich verder naar het zuiden moet voortzetten. Verder grenst het projectgebied aan het tracé van een oud dijktracé van de Zijdelingedijk

Potentieel is hier relevante informatie aanwezig over de middeleeuwse en postmiddeleeuwse evolutie van Bredene en bij uitbreiding over de ontwikkeling van en de landelijke bewoning in de Vlaamse kuststreek. Ook in verband met de geografische verspreiding van bepaalde materiaalcategorieën en verder gaande inzichten in landelijke economie in de volle, late en post-middeleeuwen kan kenniswinst geboekt worden.

Verder onderzoek via proefsleuven is noodzakelijk aangezien het vooronderzoek (bureauonderzoek) tot nu toe onvoldoende informatie opleverde om een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen omdat informatie over de aanwezigheid, aard en graad van bewaring van archeologische sporen ontbreekt. Het onderzoek van het huidige archeologisch ensemble op basis van het bureauonderzoek volstaat niet om kenniswinst te boeken. Geofysisch onderzoek is op zich toepasbaar, maar zal kosten-baten niet efficiënter zijn dan een proefsleuvenonderzoek. Het kan immers geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen opleveren, informatie die in elk geval nodig is om het programma van maatregelen te kunnen opstellen. Verkennend en/of waarderend booronderzoek is niet aangewezen. Dergelijke methode is immers eerder gericht op de detectie van steentijdvindplaatsen en deze vindplaatsen zijn door de ligging op een opgevulde geul niet te verwachten. De geul heeft immers alle eventuele vindplaatsen ouder dan de middeleeuwen weg geschuurd.

Daarom wordt best meteen overgegaan tot vooronderzoek met proefsleuven en de registratie van enkele bodemprofielen door een aardkundige. Verder vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuven) is dus aangewezen.

De kans dat dit terrein bewoond werd in de volle middeleeuwen is eerder klein. Er kunnen zich wel wel activiteiten afgespeeld hebben die periode. Bewoning vanaf de late middeleeuwen lijkt op basis van eerder onderzoek in de onmiddellijke nabijheid wel mogelijk. Mogelijk betreffen dit enkel sporen van landgebruik en -indeling, maar om bewoning of eraan gekoppelde activiteiten echt uit te sluiten dienen nog bijkomend enkele proefsleuven te worden getrokken om in de bodem te kijken.

2. Programma van maatregelen

2.1 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

2.1.1 Administratieve gegevens

Naam en adres initiatiefnemer : VK Architects & Engineering, Brugsesteenweg 210, 880 Roeselare
Locatie van het vooronderzoek : West-Vlaanderen, Bredene, Duinenstraat - Vloedstraat

Bounding box :	x	y
	52355	215395
	52384	215342
	52331	215313
	52302	215364

Kadastrale gegevens : Bredene, Sectie C, perceelnummer 520c

2.1.2 Aanleiding van het vooronderzoek

Zie hiervoor DEEL 2 : Verslag van resultaten bureauonderzoek

2.1.3 resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Zie hiervoor DEEL 2 : Verslag van resultaten bureauonderzoek

2.1.4 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

Het onderzoeksdoel voor het uitgestelde vooronderzoek met ingreep in de bodem is na te gaan welk potentieel het projectgebied heeft voor de aanwezigheid en bewaring van archeologische vindplaatsen. In de onmiddellijke omgeving vonden reeds enkele onderzoeken plaats. Deze leverden nieuwe inzichten op inzake de middeleeuwse bewoningsgeschiedenis van de regio. Landschappelijk gezien heeft het projectgebied ook archeologisch potentieel voor het aantreffen van laatmiddeleeuwse of jongere vindplaatsen. Mogelijk worden ook volmiddeleeuwse sporen en structuren aangetroffen, maar die kans lijkt kleiner.

Om dit archeologisch potentieel verder te vatten adviseren we een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven binnen het niet bebouwd gedeelte van de projectzone.

Dit verder onderzoek moet in eerste instantie dus de aanwezigheid van vindplaatsen aantonen of weerleggen en indien ze aanwezig zijn dient een evaluatie worden gemaakt van de begrenzing, bewaring en datering van de vindplaats en van de mate waarin de werkzaamheden deze potentiële vindplaats bedreigt.

Volgende onderzoeksvragen dringen zich op:

- Welke zijn de waargenomen horizonten, beschrijving + duiding?
- Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden?

- Zijn er tekenen van erosie?
- In hoeverre is de bodemopbouw intact?
- Is er sprake van een of meerdere begraven bodems?
- Zijn er sporen aanwezig? Zo ja, geef een beknopte omschrijving.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van occupatie?
- Zijn er indicaties (greppels, grachten, lineaire paalzettingen, ...) die kunnen wijzen op een inrichting van een erf/nederzetting?
- Zijn er indicaties voor de aanwezigheid van funeraire contexten? Zo ja;
- * Hoeveel niveaus zijn er te onderscheiden?
- * Wat is de omvang?
- * Komen er oversnijdingen voor?
- * Wat is het, geschatte, aantal individuen?
- Kunnen de sporen gelinkt worden aan nabijgelegen archeologisch vindplaatsen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de archeologische sporen?
- Wat is de relatie tussen de bodem en de landschappelijke context (landschap algemeen, geomorfologie, ...)?
- Is er een bodemkundige verklaring voor de partiële afwezigheid van archeologische sporen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden (incl. de argumentatie)?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van elke archeologische vindplaats?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de waardevolle archeologische vindplaatsen?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (maatregelen behoud in situ)?
- Voor waardevolle archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven:
 1. Wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van de zones voor vervolgonderzoek?
 2. Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht, zowel vanuit methodologie als aanpak voor het vervolgonderzoek?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

Het onderzoeksdoel is geslaagd als na het onderzoek op bovenstaande vragen een antwoord kan geformuleerd worden.

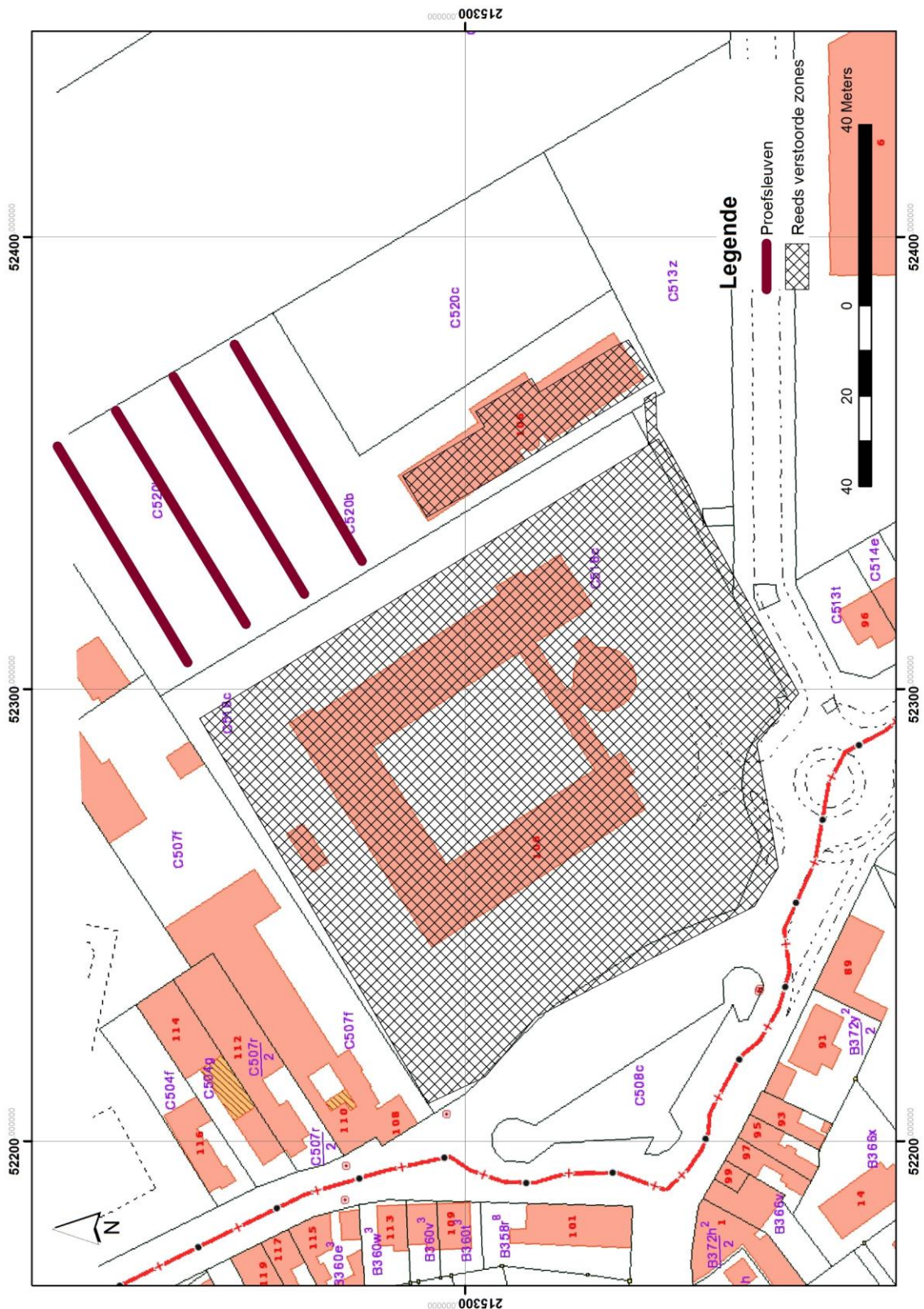
2.1.5 Onderzoeksstrategie, -methode en –technieken

Archeologisch onderzoek voorafgaand aan de feitelijke inrichtingswerken lijkt het meest aangewezen.

We adviseren een archeologisch proefsleuvenonderzoek door middel van parallel gegraven proefsleuven van elk 2m breed (bakbreedte) en met een tussenafstand tussen die sleuven van 15m (as op as), lokaal kunnen uitbreidingen op de proefsleuven worden uitgegraven om aangetroffen sporen of vondsten beter te evalueren. De dekkingsgraad van proefsleuven en kijkvensters betreft 10 à 12,5% van de oppervlakte (0,4ha). In de proefsleuven zal ons inziens de registratie van twee bodemprofielen door een aardkundige met aantoonbare ervaring in de kuststreek (aantoonbaar met min. 5 referentieprojecten met bijhorende rapportage) volstaan om inzicht te krijgen in de bodemopbouw en -evolutie van het projectgebied. Indien mogelijk dienen deze profielputten tot 1,5 à 2m diep gezet worden. Op natte, zandige geulgronden bestaat echter de kans op dichtklappen van het profiel door uitspoeling. In desbetreffend geval dient er een profielput te worden aangelegd tot ca. 1,2m diep en daarna verder geboord worden indien mogelijk (slappe sedimenten spoelen ook weg in een Edelmanboor). Het graven van de proefsleuven gebeurt machinaal met behulp van een rupskraan met een platte kraanbak van 2m breed. Twee archeologen begeleiden de graafwerken en geven instructies aan de kraanman omtrent de af te graven diepte. Van deze twee archeologen dient de veldwerkleider aantoonbare ervaring met archeologisch vooronderzoek in de kuststreek (min. 5 goedgekeurde rapportages) te kunnen voorleggen. Een erkend archeoloog staat aan het hoofd van het onderzoek.

Indien zou blijken dat de gronden sterk verstoord (tot 1m diep) zouden zijn, kan besloten worden om het onderzoek vroegtijdig stop te zetten. Die kans lijkt ons echter op basis van het bureauonderzoek zeer klein.

Voor de proefsleuven kan het veldwerk (personeels-, materiaal- en werfinrichtingskost, de noodzakelijke voorbereiding daartoe en het machinaal kraanwerk) verrekend worden in een post per 1m of m² proefsleuf en kijkvensters (VH). Voor de rapportage, de rapportagekosten en de vondstbehandeling adviseren we om in een aparte post te steken waarbij ofwel per dag (VH) wordt gerekend ofwel dient hiervoor een totaalpost (TP) opgemaakt te worden. Indien er met VH wordt gewerkt, lijkt het ons raadzaam om een voorwaarde in te bouwen dat na einde van het veldwerk een raming wordt gemaakt van het benodigd aantal dagen verwerking in functie van wat werd aangetroffen. Die raming kan dan geforfaitiseerd worden.

Figuur 27 : Advies vooronderzoek met ingreep in de bodem (proefsleuvenonderzoek).

2.1.6 Raming vooronderzoek met ingreep in de bodem

Fase	Aard	Eenheid	Hoev.	Ehprijs	Raming in € (excl. btw)
Voorbereiding	VH	wd	1,5	400	600
Proefsleuvenonderzoek (ca. 220 lm)					
Veldwerk*	VH	m ² **	440	6,5	2860
Rapportage proefsleuven	VH	wd	4	400	1600
Assessment en advies	VH	wd	2	400	800
TOTAAL raming archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (excl. btw)					5860
* : Kraanwerk (openen en dichtten), 2 archeologen, aardkundige, materiaal, transport					
** : m ² slaat op effectieve oppervlakte sleuf en eventuele kijkvensters					

2.1.7 Deponering archeologisch ensemble

Gezien de Vlaamse Overheid geen mogelijkheden biedt tot het deponeren in een centraal depot en stellen we voor om het archeologisch ensemble na einde van het onderzoek tijdelijk te bewaren in het depot van GATE tot het moment dat de Vlaamse Overheid een oplossing omtrent dit depotprobleem heeft uitgewerkt, op dat moment kan het archeologisch ensemble overgedragen worden aan het Agentschap Onroerend Erfgoed.